

VERSLAG

VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1959

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1959—1960

VERSLAG
VAN DE DIALECTENCOMMISSIE OVER 1959

De Dialectencommissie bleef in 1959 ongewijzigd. Zij vergaderde op 16 februari en 9 november.

Het bureau der commissie zond in december de 31ste vragenlijst uit met een aantal door de heer Naarding opgestelde vragen, o.a. over de muik, de geheime bergplaats voor fruit.

Op 31 december 1959 waren in totaal 45.089 lijsten op het bureau aanwezig. Van de lijsten 1-14 bleven de aantallen ongewijzigd. Van lijst 15 zijn thans 1316 exx. aanwezig, van lijst 16: 1239 exx., van lijst 17: 1272 exx., van lijst 18: 1308 exx., van lijst 19: 1370 exx., van lijst 20: 1216 exx., van lijst 21: 1288 exx., van lijst 22: 1213 exx., van lijst 23: 1215 exx., van lijst 24: 1283 exx., van lijst 25: 1143 exx., van lijst 26: 1381 exx., van lijst 27: 1398 exx., van lijst 28: 1490 exx., van lijst 29: 833 exx., van lijst 29A: 373 exx., van lijst 30: 1105 exx., van lijst 30A: 1134 exx. ¹⁾ In de loop van het jaar werden 2429 ingevulde lijsten ontvangen.

Aangezien de tekenaar de heer De l'Orme een nieuwe grondkaart tekent voor dialect- en volkskunde-onderzoek, kon hij in het afgelopen jaar geen nieuwe kaarten tekenen voor de atlas. Ook werden geen nieuwe kaarten gedrukt.

De bibliografie der dialecten van Nederland werd voortgezet als voorbereiding van het supplement over de jaren 1951-1960. Daarbij is voor de bellettrie deze beperking ingevoerd, dat alleen die dialectromans, -schetsen enz. worden opgenomen die nauwkeurig te localiseren zijn, aangezien steeds meer dialectschrijvers in een algemener streekdialect gaan schrijven.

Van het tijdschrift „Taal en Tongval” verschenen de derde en vierde aflevering van jaargang 10 (1958) en de vier afleveringen van jaargang 11 (1959). Het aantal abonnees is in niet onaanzienlijke mate toegenomen, dank zij de propaganda onder de kweek-

¹⁾ In het vorige verslag is verzuimd melding te maken van deze in 1958 uitgezonden lijst 30A.

schoolleraars en de gereduceerde prijs die voor studenten werd ingesteld.

Het negentiende symposion vond op 3 januari plaats met Dr. B. van den Berg als spreker over Het dialect van Zandvoort en zijn plaats in de Hollandse dialecten. Het verslag verscheen onder deze titel als dl. XXI van de „Bijdragen en Mededelingen” der commissie. Op 18 april sprak de heer E. Nuijens over De verhouding Twents-Nederlands; een sociaal-psychologische studie van de tweetaligheid in de gemeente Borne. Een verslag van dit twintigste symposion zal echter niet verschijnen, daar de spreker bezig is een dissertatie over ditzelfde onderwerp te schrijven.

Op 27 juni vond te Groningen een medewerkersbijeenkomst plaats, die in samenwerking met het Nedersaksisch Instituut aldaar werd georganiseerd en waarop de heer Naarding, die ook de leiding van deze bijeenkomst had, een inleiding heeft gehouden over het dialectonderzoek in het noordoosten van ons land.

Mw. Daan maakte een keuze uit de bandopnamen van Overijsselse dialecten ten behoeve van een grammofonplaat, die door Philips' Phonographische Industrie N.V. te Baarn werd vervaardigd. De commissie beschikt thans over een metalen plaat en de matrijs daarvan, en bovendien over tien afdrucken van deze plaat. Een daarvan werd aan de heer Van Es geschonken, die een aantal van zijn opnemingen voor deze plaat beschikbaar had gesteld. De dialecten waarvan hierop proeven zijn vastgelegd zijn die van Deventer, Gramsbergen, Vriezenveen, Schokland, Genne, Hasselt en Kampen, en Donkerbroek (Fr.) als voorbeeld van een Stellingwerfs dialect. De commissie stelt er prijs op ook op deze plaats een woord van hartelijke dank te richten tot de heer J. L. Ooms, hoofd van de afdeling Recording van Philips' Phonographische Industrie N.V. voor zijn medewerking bij de totstandkoming van deze plaat.

Op de begroting voor 1959 was, van 1 september af, een post uitgetrokken voor een wetenschappelijk ambtenaar, die zich in 't bijzonder met dialectopnemingen zal bezighouden. Als zodanig werd benoemd de heer W. G. Rensink, litt. neerl. drs., die echter

wegens vervulling van militaire dienst eerst in de loop van 1960 deze functie zal kunnen aanvaarden. Om deze periode te overbruggen werd mw. M. J. Francken in tijdelijke dienst genomen, die een begin heeft gemaakt met de ordening en de beschrijving van het geluidsopnamenarchief.

In verband met zijn studie moest de student-assistent A. G. Oskamp zijn werkzaamheden met ingang van 16 juli enige tijd onderbreken. Hij werd opgevolgd door de heer J. van Waning, die tot eind december werkzaam bleef. Beiden hebben het door de heer F. J. Krüger samengestelde register op de eerste dertig vragenlijsten persklaar gemaakt. Aan de zeer tijdrovende correctie van de proeven heeft mw. Francken een belangrijk aandeel gehad.

De secretaris en Mw. Daan gaven de gebruikelijke inleidende colleges in de dialectologie aan de candidandi in de Nederlandse letteren van de Universiteit van Amsterdam. Mw. Daan sprak daarbij in 't bijzonder over de verhouding van dialect en algemeen Nederlands in verleden en heden, en bracht daarbij ook de regionale bewegingen ter sprake.

Mw. Daan sprak in februari voor vier kweekscholen in Zuid-Limburg aan de hand van bandopnamen en diapositieven. De belangstelling voor het werk van het bureau neemt vooral bij de kweekscholen duidelijk toe. Ook hebben enige groepen studerende voor de akte M.O. Nederlands onder leiding van docenten het bureau bezocht.

Het in het vorige jaarverslag vermelde register van plaatsnamen is door de goede zorgen van de heer Teake Hockema, wetenschappelijk ambtenaar bij het Nedersaksisch Instituut te Groningen, persklaar gemaakt en al grotendeels gezet, maar kan eerst na de voltooiing van de hierboven genoemde grondkaart worden afgedrukt.

De heer Kloeke heeft opnieuw aan het bureau der commissie een waardevolle schenking gedaan, ditmaal van ongeveer 350 getekende kaarten uit zijn „Hoofdatlas van het Oosten”, ongeveer 200 kaarten uit het westelijk en zuidelijk gebied, onderzoekingen van leerlingen zowel op taalhistorisch als op dialectologisch gebied.

een verzameling Zwols dialectmateriaal (van hemzelf en van zijn te Zwolle geboren vader W. Kloeke), een kleine woordenlijst van het Aalsmeers, een woordenlijst van het Winschotens en enkele andere stukken. Bovendien heeft hij het bureau in de gelegenheid gesteld tegen kostprijs de foto's over te nemen van de enquêtes van het Nederl. Aardrijkskundig Genootschap van 1879 en 1895. De originele lijsten berusten op het bureau, maar aangezien deze zeer aan slijtage onderhevig zijn geweest, is het belangrijk dat in het vervolg deze fotokopieën kunnen worden geraadpleegd.

Een viertal studenten uit Leuven, de heren Tony Beckers, Jan Dils, Edgard Goossens en L. Osaer, hebben op het bureau materiaal verzameld voor dialectkaarten, die te zijner tijd als de eerste kaarten van een Leuvense reeks in de atlas zullen worden opgenomen.

Van de buitenlanders die het bureau der commissie bezochten, noemen we verder nog Prof. Dr. E. Blancquaert (Gent), Frl. Dr. Annemarie Hübner (Hamburg), Dr. J. Leenen (Brussel), Prof. Dr. Willem Pée (Brussel) en Dr. Gerhard Worgt (Leipzig). Prof. Dr. W. Niekerken (Hamburg) bezocht het bureau met een 30-tal studenten, voor wie enkele inleidingen werden gehouden.

De commissie ontving een subsidie van de provincies Gelderland over 1958 en 1959 en Noord-Brabant over 1959 (respectievelijk f 400,— en f 100,—). Van de donateurs, wier namen in bijlage I worden genoemd, werd een bedrag van f 61,— aan donaties ontvangen. Voor het financieel beheer zij verwezen naar de rekening en verantwoording van de Centrale Commissie.

*Namens de Dialectencommissie der Koninklijke
Nederlandse Akademie van Wetenschappen:
C. B. VAN HAERINGEN, voorzitter.
P. J. MEERTENS, secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE I

Lijst van donateurs van de Dialectencommissie:

M. E. Daan, Prof. Dr. C. F. A. van Dam, Dr. H. J. E. Endepols, Prof. Dr. K. Fokkema, Mw. Dr. H. C. M. Ghijsen, Mw. M. Goedhart-Van Alebeek, Prof. Dr. C. B. van Haeringen, Mw. Dr. A. R. Hol, Dr. W. A. F. Janssen, J. M. Renders, Dr. J. Smit, Prof. Dr. G. Stuiveling, Dr. J. G. H. Tans, Mw. J. Tinbergen, P. van Vliet, S. S. D. Wehrens, Prof. Dr. J. Wils.

BIJLAGE II

Lijst van personen enz., die in 1959 boeken en handschriften schonken aan het Centraal Bureau voor Nederlandse en Friese dialecten:

Ambassade de France aux Pays-Bas (Services Culturels), Dr. B. van den Berg, D. P. Blok, Frau Prof. Dr. A. Bretschneider, H. S. Buwalda, Mw. Dr. Jo Daan, A. M. J. Deelman, Departement van Defensie, Deutsche Akademie der Wissenschaften, Fryske Akademy, Dr. E. J. Garde, Groninger Culturele Gemeenschap, Dr. W. A. Grootaers C.I.C.M., Rudolf Grosse, Dr. M. Gijsseling, Prof. Dr. K. Heeroma, Mw. Dr. A. R. Hol, Prof. Dr. G. G. Kloeke, Dr. J. Leenen, Prof. Dr. S. A. Louw, Prof. Dr. F. Maurer, Prof. Dr. H. van der Merwe Scholtz, Prof. Dr. W. Mitzka, Prof. Dr. M. de Paiva Boléo, Prof. Dr. Willem Pée, Roger Pinon, Mw. Dr. M. M. Prinsen, Rédaction du Glossaire des patois de la Suisse romande (Lausanne), Dr. Win. Roukens, Mr. K. D. Schönfeld Wichers, Universiteitsbibliotheken van Nijmegen en Utrecht, G. B. Vloedveld, Dr. Jan de Vries, Firma Albert Wijnen.